

Molotov-Ribbentropi pakti salaprotokoll – pikk tee kahe totalitaarse režiimi kuritegeliku sobingu tühistamiseni.

Sündmuste kronoloogia

21. august 1939

Stalin lõpetab läbirääkimised Prantsusmaa ja Suurbritanniaga, mida oli peetud vastusena Saksamaa agressivsetele sammudele Euroopas.

23. august 1939

Nõukogude Liidu ja natsionaalsotsialistliku Saksamaa vahel sõlmitakse mittekallaletungileping, mille salajase lisaprotokolliga jaotatakse Ida-Euroopa omavahelisteks huvifäärideks. Leping saab ajaloos tuntuks kui Molotov-Ribbentropi (MRP) või Stalin-Hitleri pakt.

1. september 1939

Saksamaa alustab rünnakut Poola vastu, 17. septembril järgneb Nõukogude Liidu rünnak Poolale.

28. september 1939

Sõlmitakse Nõukogude-Saksa sõprus- ja koostööleping, millega viiakse lõpuni Poola neljas jagamine. Salajase lisaprotokolliga korrigeeritakse 23. augusti kokkulepet: Leedu lisatakse Nõukogude Liidu huvifääri ning Poola Lublini piirkond jääb Saksamaa valdusse.

Sügis 1939

Nõukogude Liit survestab MRP salaprotokolliga vaimus Balti riike ja Soomet, et rajada neisse riikidesse oma sõjaväebaasid. Balti riigid nõustuvad, kuid Soome keeldub. NSV Liit ründab Soomet, riik suudab end kaitsta, ent kaotab olulise osa territooriumist.

Suvi 1940

Nõukogude Liit okupeerib vastavalt MRP salaleppele sõjalist jõudu ja manipulatsiooni kasutades Balti riigid. Algavad massirepressioonid, mille tagajärjel hukuvad kümned tuhanded inimesed.

13. oktoober 1940

NSV Liidu välisasjade rahvakomissar Molotov kohtub Berliinis Hitleriga. Arutatakse omavahelise koostöö edasise võimalusi, sealhulgas on eraldi kõne all MRP «ainus täitmata punkt» ehk Soome hõivamise küsimus.

22. juuni 1941

Saksamaa ründab Nõukogude Liitu, millega mittekallaletungileping ehk MRP kaotab kehtivuse.

1945

Teise maailmasõja võitjariikide juhtide konverentsidel Jaltas ja Potsdamis vormistatakse kokkulepped, mis jätaavad Nõukogude Liidu MRP salaleppe alusel kätte saadud ning sõjalistele vallutustele tugineva mõjusfääri püsima aastakümneteks. Paljud rahvad langevad (taaskord) kommunistlike repressioonide ohvriks. Algab külm sõda.

23. august 1979

Lääne ajakirjandusse jõuab 45 Leedu, Eesti ja Läti kodaniku märgukiri (Balti apell) ÜRO peasekretärile ning Nõukogude Liidu, Saksamaa LV, Saksa DV ja Atlandi hartale alla kirjutatud riikide USA ja Suurbritannia valitsustele. Nõutakse Molotovi-Ribbentropi pakti avalikustamist koos salaprotokollidega, pakti kehtetuks tunnistamist allkirjutamise hetkest peale ning Balti riikide iseseisvuse taastamist.

23. august 1987

Tallinnas Hirvepargis toimub Molotov-Ribbentropi Pakti Avalikustamise Eesti Grupi korraldatud poliitiline meeleavaldus, kus nõutakse avalikult pakti ja selle salaprotokollide avalikustamist ja tagajärgede likvideerimist.

23. august 1989

Ligi kaks miljonit inimesest moodustavad inimketi (Balti kett) Tallinnast läbi Riia Vilniusesse. Meeleavaldusega juhitakse taas tähelepanu vajadusele MRP pakti avalikustada ja selle tagajärjed likvideerida. Sündmus pälvis suurt rahvusvahelist tähelepanu.

9. november 1989

Rahva survele langeb Saksamaad kaheks jaganud ning demokraatliku ja kommunistliku maailma eraldusjooneks kujunenud Berliini müür. Ida-Saksamaa punarežiim kukub ning taastatakse Saksamaa ühtsus. Nõukogude Liidu kontrollitav idablokk hakkab lagunema – võimu monopoliseerinud kommunistlikud parteid kaotavad mõju, nende loodud võimusteed varisevad kokku.

24. detsember 1989

NSV Liidu Rahvasaadikute Kongress tunnistab MRP pakti salaprotokollid õigustühiseks ja allkirjutamise hetkest peale kehtetuks.

20. august 1991

Eesti Vabariigi Ülemnõukogu võtab vastu otsuse Eesti riiklikust iseseisvusest. Leedu kuulutas välja iseseisvuse 11. märtsil 1990, Läti 21. augustil 1991. Pärast ligi 50 aastat kestnud Nõukogude Liidu okupatsiooni on Balti riigid taas vabad. Molotov-Ribbentropi pakti tagajärjed said lõplikult likvideeritud endise Nõukogude Liidu armee üksuste lahkumisega Balti riikidest ja mujalt Ida-Euroopast.

VABADUS!